

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

PRISPEVAJTE ZA
PARTIZANSKI SPOMENIK
V ZELEZNI KAPLI

LETNIK V

DUNAJ, V SREDO, 9. VIII. 1950

ŠTEV. 58 (331)

Svarimo hujskače in pretepače

V svetu so se spet začeli igrati z ognjem kakor pred leti 1914 in 1939. Zublji te igre že živigajo kvišku tam v daljni Koreji in Indokini, podtalni ogenj pa tli še drugod; posebno v kolonijah. Komaj in komaj ga tamkajšnje oblasti dušijo. Oglašajo se preroki, ki že kar vidijo, kako se bodo plameni vojne prenesli bliže v Perzijo, na Dardanele itd.

Plameni strasti in sovraštva tudi pri nas spet nevarno živigajo izpod pepela. Za silo so se že zacelile rane, ki jih je vsekala zadnja vojna našim krajem in ljudem, mislili smo, da je mirna doba petih let pokrila s pozabljenjem nečloveško mržnjo, katero je zanesel med nas nacizem. Pa spet prihajajo poročila, kako pretepajo in izzivajo naše ljudi, da moramo za tem slutiti prav načrtno preganjanje. To se godi posebno v krajih, kjer so bile hajke na partizane, ki so zahtevale žrtve na obeh straneh. Bolestne so te žrtve za nas, naši znani in neznan grobovi še krvavijo v spominu, bolestne pa so žrtve tudi za svojce onih zapeljanih nasprotnikov, ki so pri tem padli. Ne bi radi razkopavali teh ran, prisiljeni pa smo spregovoriti nekaj resnih besed v svarilo onim, ki še vedno ne mirujejo.

Vzemimo primer Pihovca pod Oselco v Brodeh. Govori se, da so našli in izkopali tam gori nad Hajnzem v Srednjem Kotu nekje kosti njegovega najmlajšega sina Gotla, ki je padel menda pri hajki na partizane. Kako so ga našli? Skoraj smešno se sliši, kakšno vlogo igra pri tem neki „Wahrsager“ v Celovcu. Ta je baje napovedal, da bodo truplo našli pokrito samo z vejami in kamenjem, kakor da bi pri nas ne bilo lisic in drugih zveri, ki bi tako pokrito truplo tam pustile. Še bolj smešno je, da verujejo temu „borsogerju“, ko je iz neke res najdene kosti napovedal, kako je bil pokojni umorjen. Ali v glavah tam pod Oselco res vlada še temni srednji vek? Ne omenili bi tega, če bi se na podlagi teh napovedi ne kovali tako krvavi načrti, kakor se sliši, kajti Pihovčevi zatrjujejo, da so truplo Gotla po onih napovedih res našli. Obljubili

so nagrado tisoč šilingov onemu, ki bi dotično mesto pokazal. In res — tisoč šilingov ni malenkost — res se je našel nek Šimejov Joza, ki jih je peljal nekam nad Hanžja, kjer so našli one kosti, katere imajo menda naparane doma v kleli in ki jih hočejo pokopati vrh Oselce.

Ali imajo res kosti Gotla? Ali je Šimejov Joza zanesljiv? Ali ga ni morda zapeljala ona visoka denarna vsota? Ta in še mnoga druga vprašanja naj rešijo drugi — mi stavimo na Pihovčeve drugo vprašanje. Kdo je kriv te mlade žrtve? Kdo je gonil mladega štirinajst letnega dečka na sled partizanov, ga v ta namen osvobodil iz šole, mu obljubljal visoke nagrade, če izda kakega borca, posebno pa kak partizanski bunker? Ali še pomnite, kolikokrat so partizani svarili, ko pravzaprav ni bilo treba, ker v vojski se ne svari, kakor veste! In vojska je to bila, da še več — partizane niso smatrali za vojake,

postavili so jih izven vojnega zakona, jih pobijali bolj zverinsko, kakor divje zveri. To so storili tudi s partizanom, ki ga je policija ujela zaradi izdajstva pri bunkerju pod Novogoro. In kljub temu so še nadalje stikali za novim bunkerjem tam okoli pod Praprotnikom in nosili svojo glavo v oni boj brez pardona! Ali je čudno, da je na tej krvavi sledi marsikdo padel? Partizani menda niso bili ovce, ki bi se nastavljale mesarjem in krvnikom — to ste dobro vedeli.

Kdo je torej kriv smrti tega mladega življenja? Odgovor naj dajejo odgovorni!

Zvišana in pravična je bila borba partizanov, osvobodilna borba kulturnega človeštva. To je potrdil ves svet, ki je kot zločince obsodil njih nasprotnike, SS-ovce in naciste. Partizani se niso borili tako nečloveško, kakor so med vojsko na vsa (Konec na 2. strani)

V Koreji pričakujejo odločilno bitko

Kakor povzemamo po raznih agencijah, se v Koreji pripravljajo na bitko, ki naj bi bila odločilnega pomena. Vojna, ki traja zdaj že nad šest tednov, se je osredotočila predvsem na začasno prestolnico Južne Koreje Taegon in najvažnejše pristanišče Pusan. Severokorejske čete so na široki črti prekoračile reko Naklong, ki je bila zadnja naravna obrambna črta pred prestolnico in pristaniščem.

Po mnenju ameriških oficirjev se napad na ameriško obrambno črto prične lahko vsako uro in računajo,

da imajo Severokorejci pripravljenih 7 divizij, ki naj bi zavzele zadnji jugovzhodni del polotoka, ki ga še branijo ameriške in južnokorejske čete.

V Varnostnem svetu je med debato o korejskem vprašanju predlagal sovjetski zastopnik, da bi ukiniteli vojaške operacije in iz Koreje odtegnili vse inozemske čete, nadalje pa da bi pritegnili k razpravam zastopnika LR Kitajske in zastopnika Severne Koreje. Kuomintanški zastopnik je nato zahteval, da bi povabili tudi zastopnika Južne Koreje. Ker so ostali zastopniki predlog SZ odklonili, so sejo spet preložili.

V Belgiji spet demonstracije - zdaj s strani pripadnikov Leopolda

Komaj se je nevihta, ki je bila naperjena proti kralju Leopoldu, nekoliko polegla, ko so sovražniki kralja dosegli njegov odstop, in se je v de-

želo povrnilo spet mirno življenje, so se ponovno pričele demonstracije — zdaj pa s strani kraljevih pripadnikov iz vrst krščanskih socialistov. Velika večina kraljevih pripadnikov je ogorčena zaradi ravnanja svojega lastnega vodstva, ki se je „uklonilo“ sovražnikom Leopolda in odbravalo njegov odstop.

To ogorčenje se izraža v številnih protestnih demonstracijah in so pripadniki kralja Leopolda vdrli dne 3. t. m. v poslopje krščansko-socialne stranke v Bruslju, kjer je bila seja izvršnega odbora stranke. Tam je prišlo do spopada, med katerim so demonstranti izrinili odbornike na hodnik in jih tam obmetavali z gnili jajci in paradizniki, pri tem pa jim očitali: „Vi ste nas prodali!“ Čeprav je policija demonstrante kmalu razpršila, so še večkrat skušali, da bi predrli policijski kordon.

Trenje med kraljevimi pripadniki samimi so brez dvoma tudi vzrok, da zbornica, ki naj bi razpravljala o osnutku zakona o izročitvi oblasti kraljevemu sinu Baudouinu, ni mogla priti do zaključka in je razpravo preložila.

Avstrijska pošta ima 174 milijonov šilingov primanjkljaja

Generalna direkcija avstrijske pošte in telegrafске uprave je pred kratkim objavila svoje računsko poročilo za leto 1949, iz katerega je razvidno, da je imela lansko leto 973.259.535 šilingov izdatkov in 799.764.544 šilingov dohodkov — torej okoli 173 milijonov šilingov primanjkljaja. Iz poročila je tudi razvidno, da je bilo 31. decembra 1949 zaposlenih pri pošti 39.755 oseb, kar pomeni za tretjino manj kot prejšnja leta.

Nadalje navaja poročilo tudi številke o poštnem prometu in je bilo leta 1949 odpravljenih 425.018.100 navadnih pisem v tuzemstvu, iz inozemstva jih je prišlo 26.489.700, v inozemstvo pa jih je šlo 31.880.800. Po zračni pošti je prišlo iz inozem-

stva 3.859.200 pisem, v druge države pa jih je bilo odposlanih 5.881.500. Paketov je bilo odpravljenih v tuzemstvu 15.445.500, iz inozemstva jih je prišlo 763.100 in v inozemstvo jih je bilo odposlanih 505.500. Leta 1949 je avstrijska pošta odpravila tudi okoli 3 milijone brzojavk. 761 poštnih motornih vozil je na 438 avtobusnih progah prevozilo skoraj 26 milijonov kilometrov.

Telefonski razgovori so trajali v tuzemstvu skupno 202.875.000 min., to je skupno okoli 384 let, kjer pa krajevni razgovori niti niso upoštevani. V in iz inozemstva so trajali razgovori 2.790.839 minut. Poštnih nakaznic so odpremili v tuzemstvu 7.922.576 v skupni vsoti 4.550.394.262 šilingov.

ZDA hočejo še več atomskih bomb

Odbor za atomsko energijo ameriškega kongresa je v navzočnosti obrambnega ministra Johnsona in šefa generalnega štaba Bradleya razpravljalo o „atomski obrambi in pripravljenosti“ Amerike. Ob tej priložnosti je predsednik odbora senator Mc Mahon izjavil, da želi znatno razširitev že doslej precej obširnega programa in nadaljnjo proizvodnjo atomskih ter vodikovih bomb.

V Zapadni Nemčiji spet „Arbeitsdienst“ s puškami

Angleške in ameriške zasedbene oblasti v Nemčiji nameravajo, kakor poročajo iz dobro obveščanih krogov, postaviti edinice nemškega „Arbeitsdienst-a“ in jih oborožiti s puškami ter drugim lahkim orožjem. Hkrati pa izjavljajo angleški politiki, da je Anglija prej ko slej proti postavitvi nemške vojske. Po mnenju obveščanih krogov so te edinice namenjene za zaščito tovarn in skladišč živil ter orožja.

Še predobro so nam v spominu edinice hitlerjevega „RAD“ — predhodnika nameravanega nemškega „Arbeitsdienst-a“ —, ki v ničemer niso zaostajale za SS-ovskimi in vojaškimi oddelki in so predvsem v zasedenih deželah terorizirale anti-fašistično prebivalstvo. In že spet stremijo gotovi krogi za tem, da bi ustvarili pogoje za nove oborožene akcije nemške napadalnosti.

Politične demonstracije v Londonu prepovedane

Londonska policija je že pred meseci izrekla prepoved političnih demonstracij, dne 2. t. m. pa je to prepoved podaljšala še za nadaljnje tri mesece.

Trenje glede Formoze

Medtem ko vodilni ameriški krogi izjavljajo, da bodo ZDA branile Formozo pred vsakim „napadom“ s strani LR Kitajske in se je general Mac Arthur dva dni pogajal s Čang-kajškom, kako bi bilo mogoče ta otok braniti, si na drugi strani prizadeva tudi LR Kitajska, da bi ga osvobodila. Ob priložnosti 23. obletnice ustanovitve kitajske ljudske armade je glede tega vprašanja dejal njen vrhovni poveljnik general Ču Teh: Naša osvobodilna borba že ni končana, osvoboditi moramo tudi Tibet in Formozo!

Novo stavke v Italiji

Sindikalna zveza v italijanski severozapadni pokrajini Novara je organizirala 24 urno stavko, da protestira proti odpustitvi 100 delavcev v tovarnah, kjer bodo delo za polovico zmanjšali. Izgleda pa, da ne bo ostalo pri tej stavki sami, temveč se bo stavkovno gibanje razširilo tudi na ostale pokrajine severne in srednje Italije, kjer tovarne prav tako nameravajo znižati število zaposlenih.

Tokio. — Kakor poročajo, je japonska policija prepovedala izhajanje 550 japonskih komunističnih listov. Japonska policija pogostoma zaslišuje ravnatelje, urednike in dopisnike komunističnih dnevnikov.

Kaj je bistvo „Stockholmskega poziva“

„Stockholmski poziv“ je bil objavljen preteklo leto, na zunaj z namenom, da bi pomagal v borbi za trajen mir in proti atomskemu orožju, v resnici pa, da bi pomagal s podpisi omenjenega poziva vodstvu Sovjetske zveze prikriti njeno kominformistično politiko. Izkazalo se je, da Sovjetska zveza monopolizira gibanje za mir, ga rabi kot sredstvo svoje zunanje politike in da izkorišča miroljubne in napredne ljudi v svetu za svoje nemiroljubne cilje. Miroljubni, napredni svet je spoznal namene sovjetskega vodstva, ki na eni strani govori o miru, na drugi strani pa vodi vojnouhujskaško zunanjo politiko, poziva na primer na odpor proti jugoslovanski vladi, izvaja gospodarsko blokado in premika svoje in satelitske čete ob jugoslovanski meji.

Znani sovjetski publicist Ilja Ehrenburg je pred časom poslal evropskim javnim delavcem odprto pismo s pozivom, naj dvignejo svoj glas v obrambo miru in naj s podpisi „Stockholmskega poziva“ nastopijo proti uporabi atomske bombe kot napadalnega orožja. Ta pojav prihaja iz dežele, kjer se vodi zunanja politika, ki nima miroljubnega značaja. Sovjetsko časopisje, med temi tudi „dunajska „Oesterreichische Zeitung“, objavlja na eni strani članke o naprednem gibanju za mir, na drugi strani pa hujskaške članke, predvsem članke, ki pozivajo jugoslovanske narode na upor proti zakoniti vladi. Po tem mišljenju ni važno biti dejansko za mir in se boriti za njegovo ohranitev, temveč samo govoriti o miru in odobravati sovjetsko zunanjo politiko, ne glede na to, da ta politika ni miroljubna in koristi samo Sovjetski zvezi za dosego njenih hegemonističnih ciljev.

Takšno je bistvo „Stockholmskega poziva“, ki ni borba proti vojni na splošno, temveč služi le propagandi in hegemonistični zunanji politiki ene sile. Zaradi tega številni podpisniki zahtevajo sedaj, naj se njihovi podpisi izbrišejo.

Beograjska „Borba“ piše, da so stotine prebivalcev mesta Malmve na Švedskem samo v enem tednu javile listu „Svenska Dagbladet“, da želijo umakniti svoje podpise. Igralci neke nogometne skupine na Švedskem, ki so poziv podpisali pred začetkom tekme, v pričakovanju, da dajejo avtograme, so, ko so zvedeli kaj so pravzaprav podpisali, zahtevali naj se njihovi podpisi uničijo. Iz južnoameriških mest, Jeruzalema, Zedinjenih držav Amerike itd. stalno prihajajo protesti proti enostranski in hinavski akciji informbirojevcev za mir. „Borba“ objavlja nadalje, da je sto deset norveških pisateljev odbilo poziv Ilje Ehrenburga, naj bi podpisali „Stockholmski poziv“. Norveški pisatelji, in to napredni, so izjavili, da ne morejo s podpisom poziva obsoditi samo ene strani.

Beograjska „Politika“ objavlja, da informbirojevska propaganda z odprtimi rokami sprejema izjave in mišljenja ljudi, ki so se v zadnji vojni in pred njo borili za zmago fašizma in njegovih idej, kadar ti ljudje govorijo nekaj proti Jugoslaviji. List navaja, da je v Italiji do sedaj bilo nekaj takih primerov. V glavnem je šlo za bivše Mussolinijeve novinarje in ideologe, med katerimi prednjači ravnatelj milanske izdaje lista „Unita“, glasila KP Italije, katerega je jugoslovanski tisk svojčas razkrinkal. Nato piše „Politika“, da se je te dni protijugoslovanski kampanji pridružil tudi Toloy Giusto, bivši polkovnik fašističnega ekspedicijskega korpusa na vzhodni fronti v SZ, ki je napisal uvodnik v eni od zadnjih števil informbirojevskega lista „Avanti“, glasila Nennijske socialistične stranke. V tem svojem članku je ta bivši Mussolinijev oficir navedel kot dokazano „resnico“

kako „pošiljajo svojo vojno pomoč Jugoslaviji z Malte, a vidimo, da jo oni jemljejo pod zaščito, kadar koli izzovejo incidente na vzhodnih jugoslovanskih mejah proti Bolgariji, Romuniji in Madžarski.“

Temu človeku je treba priznati — piše „Politika“ — da ni menjal svojega stališča iz časa vojne, ker se je Giusto Toloy, kakor smo videli, boril tudi za časa vojne proti Jugoslaviji, t. j. na oni strani, na kateri so bile tudi Madžarska, Bolgarija in Romunija.

Zasedbeni davek

Spet so navili davčni vijak in te dni razpošiljajo plačilne pozive za zasedbeni davek. Brema zasedbenega davka, ki sta ga obe vladni stranki uzakonili maja leta 1949, bodo torej začutili vsi, posebno pa male eksistence, delavci in nameščenci ter posestniki malih objektov, zemljišč in vrtov. Ne samo, da delavcem in nameščencem, ki s svojimi plačami že tako ne morejo izhajati ter trpijo naravnost pomanjkanje čisto najpotrebnejšega, že odlegujejo dvajset odstotkov od mezdnega davka za zasedbeni davek, bo moral vsakdo, ki je posestnik male stanovanjske hišice, vrta ali tudi samo gradbenega zemljišča, plačevati dvakratni davek in sicer na eni strani kot prejemnik mezde, na drugi strani pa kot posestnik hišice ali malega zemljišča.

Zasedbeni davek znaša po davčnem zakonu od tako imenovane enotne vrednosti premoženja od 1000 do 5000 šilingov 60 šilingov letno, od enotne vrednosti premoženja nad 5000 šilingov pa 120 šilingov letno. Za sedaj se morajo plačati davki za leto 1949 in 1950, torej 120 oziroma 240 šilingov. Ta davčna odredba je spet najbolj občutna in krivična za vse posestnike malih stanovanjskih hiš, vrtov, bajtarjev in malih kmetov, ne glede na to, da že kot delavci ali nameščenci z mezdnim davkom plačujejo zasedbeni davek. Pa tudi mali rentniki in

Razlika je samo v tem, da je Giusto Toloy sedaj na strani Sovjetske zveze, dočim se je za časa vojne boril proti njej. Kar pa tiče dejstva, da je Giusto Toloy, bivši Mussolinijev polkovnik, sedaj član CK socialistične stranke Italije — to v informbirojevskem zbiranju sil ne predstavlja nobene novosti, še manj pa nekaj nepričakovanega, kajti — zaključuje „Politika“ — važno je, da se nekdo odloči, da napade Jugoslavijo — a to je v informbirojevskem poslu konjunktura.

invalidi naj bi od svojih skromnih rent plačevali zasedbeni davek.

Upravičeno je ogorčenje med prebivalstvom nad tem novim davčnim bremenom, ker so s tem prizadeli spet najbolj mali kmetje, delavci in nameščenci, ki se že tako z največjimi napori in težavami borijo za svoj življenjski obstoj.

ZDA zapovedale Angliji prehod k vojni proizvodnji

Novi obrambni načrt, ki so ga pred kratkim izdelali v Angliji, predvideva med drugim tudi delni prehod k vojni proizvodnji. V zvezi s tem načrtom, ki ga je angleška vlada predložila vladi ZDA, je 2. t. m. v poznih večernih urah obiskal ministrskega predsednika Attlee-ja ameriški poslanik v Angliji Lewis Douglas in izgleda, da je prinesel nova ameriška povelja za angleško vlado, naj poveča svojo vojno proizvodnjo.

Svarimo hujskače in pretepače

(Nadaljevanje s 1. strani)

usta trdili razni nam poznani. Kaj bi Francozi danes rekli k temu, če bi zvedeli, da je Hitlerjeva soldateska uničila celo vas z ženskami in otroci vred ter cerkvijo za golo zabavo te zverinske soldateske, ki je za cigarete stavila, kdo bo kakega otroka, žensko ali cerkev zadel z metalcem granat. Partizani niso bili tako zverinski, da bi v masah pobijali brezobrambne ljudi, jim dajali slabo merjene strele v tilnik in jih nato, še žive in migajoče zasipali v jame, katere so morali poprej sami izkopati.

Toliko v opomin! Ne grozite drugim, ne broдите po teh ranah, katere ste sami vsekali! Te rane se odpirajo ne samo v Brodeh, tudi onstran v Podnu, kjer odmeva psovka „bandit“ v javnih gostilnah in to izzivanje prehaja v surove pretepe.

Nemčija bo vodila samostojno zunanjo politiko

Strokovnjaki, ki razpravljajo o reviziji nemškega zasedbenega statuta, so prišli do zaključka, da bi Zapadni Nemčiji prepustili kontrolo nad njeno zunanjo politiko. Zapadnonemška vlada bo to kontrolo prevzela takoj po reviziji statuta.

Preosnova angleške vlade?

London. — Politični urednik ljudskega konservativnega lista „Daily Graphic“ meni, da bo Attlee baje med parlamentarnimi počitnicami, ki trajajo od 30. julija do 17. oktobra, izvršil preosnovo svoje vlade. Urednik piše, da bi baje Bevin za menjali z Hartley Shawcrossom, sedanjim državnim tožilcem. Sedanjega ministra za delo Isaacs pa bi za menjal minister za vojsko Strachey. Na drugi strani pa piše „Daily Graphic“, da niso izključene splošne volitve v novembru, če se mednarodni položaj ne poslabša.

Umesten predlog

Dunajski univerzitetni profesor dr. Erwin Stranski, predsednik delovnega odbora za psihološko higijeno, je ob zaključku drugega poslovnega leta te družbe prinesel jako zanimiv predlog. Profesor dr. Stranski je na tem zboru predlagal, da bi bilo neprecenljive vrednosti, če bi v javnem življenju delujoče osebe, ki nosijo važno odgovornost, to je ljudi kakor ministre, vodje strank, bančne direktorje itd. psihološko-medicinsko preiskali. Po takih preiskavah bi mogli pogosto zabraniti veliko nesrečo za človeštvo, ker bi njihove duševne abnormalnosti že v začetnem štadiju dognali. Prav bi bilo.

Naši pionirji I. partizanskega taboru v Kotljah

— Naši otroci v počitniški koloniji na Jadranu so poslali Prvemuro koroškemu partizanskemu taboru v Kotljah naslednje pisemce: Pionirji iz prelepe Koroške odreda Franca Tavčmana-Lenarta, ki se nahajamo v počitniški koloniji Sušak — Pečine in uživamo vsa lepota Jadranskega morja, počijamo borbene pozdrave in ž. mo taboru mnogo uspeha. — Koroški pionirji.

Pevski koncert v Št. Ilju ob Dravi

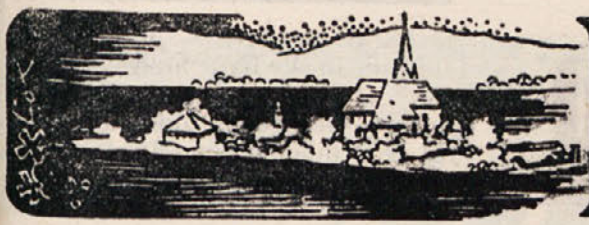

Mešani zbor Št. Ilj - Loga ves je prejel prehodni pokal SPZ

Zakaj? Iz istega vzroka. Razumemo, vse žrtve so bolesterne za prizadete, pa kdo je kriv? Kriva je vojska in ne kak posameznik. Streljalo se je neusmiljeno sem in tja, kdor je v to fronto nesel svojo glavo, je pač riskiral. Partizani so imeli še vse hujske žrtve: saj so Rute posejane z njihovimi grobovi. Še večji pa je število onih, ki jim nacistične zveri niti groba niso privoščile. V tej zvezi naj omenimo samo onih enaindvajset mučenikov, ki so bili po izdajstvu zajeti gori pri Vgrizu in do smrti izmučeni potem v Borovljah. Hude, prehude so bile te in druge žrtve za nas.

Pa vojna je končana, rane so se zacelile, po petih letih se ne preiskuje, zakaj in kako in kdo je padel na fronti. In vendar čutimo in vidimo, da se ta tleči pepel, kakor po nekem načrtu, razpihuje, strasti netijo, prepeti izživajo. Zakaj? Komu v prid? Slišimo na eni strani besede o mirnem sožitju med narodi, slišimo pa tudi sumničenje in natolcevanja. Komu naj verjamemo? Mi verjamemo to, kar sami vidimo, kar sami slišimo. Pred našimi očmi pa so začeli poraženi nacisti dvigati svoje glave, se organizirati v izzivače in pretepače, pred našimi očmi odpirajo neki sumljivi „Wahrsagerji“ že zaceljene rane, na naša ušesa zvenijo grožnje z novimi preganjanji in pretepi! Ali ne tiči za tem nek višji načrt, nek komplot proti mirnemu sožitju. Za žovinizem je treba gotove psihoze, treba je razburiti strasti in sovraštvo onih, ki naj bi šli v ogenj za račune velenemških hujskačev. Mi starejši imamo dve dolgi izkušnji in že pomnimo, kako se je vedno ustvarjalo narodno sovraštvo na Koroškem.

Zato pa svarimo iskreno in iz prepričanja mi, ki smo za mirno sožitje. Svarimo one, ki so se zapeljani udinjali v to igro temnil sil, ki ne pomislijo naprej, kam taka gostilniška izzivanja in pretepi vodijo. Svarimo jih, vsakemu udarcu sledi protiudar. Vi nosite svojo kožo na prodaj za tuje račune.

Po naši zemlji

Sele: Imeli smo ljudi, v planini hrast... Neizprosni krogotok časa je zahteval, da je umrl mož, ob katerem se lahko sprašujemo s pesnikom rodoljubja, Gregorčičem: kje tak je še med nami, kot ta, ki spi prezgodaj v groba jami? Daleč naokoli je odjeknila pretresljiva vest, da je umrl zadnji naš narodni župan, Janko Ogris. Ta vest je privabila številne prijatelje, sorodnike in znance k Maleju v Zgornji Kot, kjer je počival na mrtvaškem odru ter na pogrebni sprevod na mirodvor ob selski cerkvi. Dolg je bil ta sprevod, ne samo zaradi tega, ker zahteva dve uri hoje skozi Velika in Mala vrata, čez Tabor do pokopališča, temveč še bolj po velikem številu udeležencev pogrebne sprevoda.

Šele štiri in padeset let je dočkal pokojni Janko Ogris, ko je moral za vedno od nas, ki je bil vedno, posebno pa v povojnih letih povsod priljubljen in najuglednejša oseba v občini. Sinu delavske družine je bilo vse življenje odmerjeno trdemu delu in težkim izkušnjam v življenju že kot mlademu človeku, ko je moral že v prvi svetovni vojni pretrpeti trpljenja polno italijansko ujetništvo, iz katerega se je vrnil šele leta 1920. Ko se je vrnil, je podaril svojo prirojeno nadarjenost v prid svojih soljudi, slovenstva in pomoči potrebnim. Kot delavec, slikar in zidar, je postavljaj drugim prijetne domove, kot zaveden Slovenec pa je veliko deloval kot prosvetaš v domačem Prosvetnem društvu „Planina“. Bil je nosilec naših idej, ki jih je znal posredovati svoji okolici, odlikoval se je pri podajanju odrskih predstav, po večini v glavnih vlogah iger Naša kri, Miklova Zala, Divji lovec itd. Po drugi svetovni vojni, ki ga je držala v svojih krempljih, se je vrnil v domači kraj z novimi skušnjami in velikim pletom. Selani so mu izkazali najlepše zaupanje, ko so ga leta 1945 izvolili za župana. Te odlike je bil rajni Janko vreden, ker je kot župan mnogo storil za svojo občino ter se nesebično potrudil za vsakogar, ki se je obrnil do njega.

V Selskih kotih si je izbral tudi svojo življenjsko družico, toda le prekmalu mu je neizprosna smrt prekinila družinsko srečo. Po kratki in mučni boleznii je omahnil sredi svojega najlepšega razmaha. Na njegovi zadnji poti so pokazali

Selani, kako so ga spoštovali, cenili in ljubili. Kdor je le mogel od doma, je šel na pogreb. Mrtvi Janko je združil okrog sebe vso selsko občino, ki se je z globoko hvaležnostjo in iskrenim spoštovanjem poslavljala od njega. Njegov grob je bil ves v vencih in planinskih cvetlicah.

Velika množica ljudi iz cele selske občine je bila zbrana na pokopališču in sklonjenih glav počastila spomin odličnega Selana, s katerim so položili v grob toliko odličnih vrtilin našega človeka. Po pogrebni obredih in žalostinkah domačega pevskega zbora so prijatelji in znanci obložili svežo gomilo z vencii in cvetjem.

Kakor je pokojni Janko Ogris s svojim delom in zavedno predanostjo zaslužil, se mu je tudi Pokrajinski in Okrajni odbor Demokratične fronte delovnega ljudstva oddolžil s polaganjem vencev in sicer za Okrajni odbor po tovarišu Brunotu in za Pokrajinski odbor po tovarišici Mileni. Ko je polagal venec na grob tovariš Bruno in niti ni imel namena govoriti govora, ki bi bil vsekakor na mestu, temveč je hotel samo izjaviti: „V imenu Okrajnega odbora Demokratične fronte delovnega ljudstva polagam ta venec na grob tovariša Jankota Ogrisa“ je pri tem aktu pietete nastal mučen prizor, ki ga v svojem zdravem, poštemu pojmovanju naše ljudstvo ne more razumeti ter ga skoraj brez izjeme obsoja, ker kaj takega nihče ni pričakoval. Komaj ko se je tovariš Bruno prerinil do gomile in začel: „V imenu Okrajnega odbora“... je gospod župnik nervozno in nestrpno izjavil, da ne dovoli govoriti, čeprav ni vedel ali bo tovariš Bruno govoril ali ne. Ko je Bruno kljub temu mirno in dostojno nadaljeval „...polagam ta venec na grob tovariša“, ga je gospod župnik vidno skušal na vsak način prekiniti. Nehote so imeli navzoči vtis, da je gospod župnik razburjen, ker drugače ni mogoče razumeti njegovega postopka, ko je DFDL položila vence na grob enega izmed korenin iz naših vrst, katerega vrline tudi selskemu gospodu župniku ne morejo biti neznanne. Ta žalostni postopek č. g. župnika je večina pogrebcev obsojala, ker je ta primer edinstven in našemu ljudstvu doslej popolnoma tuj.

Tovarišica Milena, kot zastopnica Pokrajinskega odbora Demokratič-

ne fronte delovnega ljudstva, je zaradi tega, da se ne bi na posvečenem prostoru pokopališča ponovil še enkrat tako mučen prizor, molče položila venec na grob tovariša Jankota Ogrisa.

Vse navzoče ljudstvo je bilo nad tem postopkom gospoda župnika, ob pogrebni obredih enega izmed uglednih in zaslužnih faranov, neprijetno iznenadeno in ogorčeno. Zato se je takoj po končanih obredih oglašila pri gospodu župniku deputacija treh bratov, žalujoče žene pokojnika in treh drugih faranov, ki so protestirali proti njegovemu nastopu, ki ni žalil samo sorodnikov temveč tudi vse ostale farane.

Od žene in sorodnikov pokojnega Jankota Ogrisa smo prejeli iz Sel še naslednje pismo, ki ga objavljam:

„Nestrpni nastop domačega gospoda župnika ob odprtem grobu mojega moža in našega župana je povzročil veliko ogorčenje, da celo pohujšanje. Prizadeti so se čutili vsi oni, katerim je pokojnik nesebično pomagal z delom svojih rok in s požrtvovalnim trudom kot župan. (Pri uradih v Celovcu je bil znan kot „der Selaner Bettler“!) Mnogi teh iz protesta niso šli več v cerkev, drugi pa bi bili najrajši potem zapustili cerkev, ko je g. župnik v vidni zadregi skušal utemeljevati svoj postopek. Ugleden posestnik iz Slov. Plajberka (pohabljenec od zadnje vojne) je izjavil: „Težko sem prišantal tako doleč, prišel pa sem v pričakovanju, da slišim lep nagrobni govor zaslužnemu možu. Kako žalostno!“

Našemu Jankotu mir in pokoj ter časten spomin, zaostalim pa naše odkrito sožalje!

Št. Vid v Podjuni. — V nedeljo, dne 6. julija t. l. sta se poročila Tonče Rutar, trgovec v Št. Vidu in Nežka Smolnik, pd. Pavleževa v Pogrihah. Novoporočenca sta iz uglednih narodnih družin in tudi sama zavedna Slovenca. Tončetov oče, znani prosvetni in narodni delavec Jožef Rutar, trgovec v Žitari vesi, je bil v dobi nacistične strahovlade obsojen zaradi podpiranja narodno-osvobodilne borbe, po razsulu rajha pa so ga stražujoči SS-ovci v koncentracijskem taborišču ubili in se ni več vrnil. Nežkin oče je tudi okusil nacistične in gestapovske zapore,

zdaj pa zastopa interese slovenskega prebivalstva v občini Žitara ves.

Tonče in Nežka sta tudi požrtvovalna prosvetna delavca in igralca domačega prosvetnega društva in mnogokrat smo ju lahko videli na odru. Tonče pa tudi pridno poje v domačem zboru in centralnem zboru Slovenske prosvetne zveze.

Po poroki v Št. Vidu so se svatje odpeljali na svatovščino v Žitaro ves, kjer so se v Rutarjevi gostilni veselili do jutra. Veliko število svatov in „oknarjev“ je pričalo o priljubljenosti mladega zakonskega para. Novoporočenca sta se nato odpeljala na ženitovanjsko potovanje.

Tončetu in Nežki ob tej priložnosti prav iz srca čestitamo in jima kličemo: na mnoga leta! —

V juliju pa je naš kraj obiskala tudi neusmiljena smrt in ugledni Kovačevi družini v Mlinčah vzela staro mater. Kovačevi predniki so bili že za časa slovenskih taborov na vodilnem mestu. Mož rajne matere, ki je kljub svoji visoki starosti še vedno žilav, se je priženil v Mlinče z Blata pri Pliberku in bil več desetletij odbornik v bivši občini Rikarja ves.

Pogreb rajne Kovačeve matere je bil 17. julija. Velika množica pogrebcev je najzgovornejši dokaz spoštovanja ljudstva do Kovačeve družine. Na domu in ob odprtem grobu se je od rajne poslovil tudi domači moški pevski zbor.

Kovačevemu očetu — možu — in vsem ostalim iskreno naše sožalje.

Slovenji Plajberk. Predzadnje nedeljo se je v gostilni Serajnika pri Boštu v Podnu po istem načrtu kakor že poprej odigral naslednji primer: Skupina poklicnih izzivačev začne zbadati bivše partizane s klici „banditi“, zbada in dreaga neprestano tako dolgo, da pride do udarcev, do poboja. Nastopanje te skupine se more označiti že za razbojniško. Pretep je postal tej skupini že taka potreba, da se stepejo tudi med seboj, če nimajo drugega, nad katerim bi se snosili. Ali je to v čast tako ugledni gostilni, kakor je Serajnikova? Ali ni tudi njegova dolžnost, da skrbi za zaščito mirnih gostov pred poklicnimi pretepači? Kam pride naš javni mir in red, če pojde to tako dalje?

Objava

Zveza slovenskih izseljencev prosi vse svoje člane, da ji do 20. t. m. javijo vso še nepopravljeno škodo na naslov: Zveza slovenskih izseljencev, Celovec, Salmstraße 6. — Kdor se ne javi, smatramo, da je prejel škodo v celoti poravnano.

Odbor

„Zakaj? Mi gremo z našimi! Če smo že tako daleč prišli, zakaj bi ne šli še dalje...!“

Ko je kolona dospela do žag, so delavci vreli z vseh strani na cesto.

„Jazbino ženejo! Jazbino ženejo!“ so se drli otroci.

„Marš k vragu!“

Razburjeni žandarji so zaman skušali odganjati kričače; vedno več se jih je pridružilo jazbinski koloni. Preden so prišli skozi žagarsko selišče, se je sprevod podvojil; Jazbina je videla, da gredo z njo Pasterk, Kotalo in drugi delavci.

Nekateri žandarji že ves čas niso kazali posebne vnetosti za vso stvar. Eden mlajših je celo zagodrnjal:

„Kaj je bilo še tega treba! Zakaj jih sploh ženemo!“

Skozi Mušenik je Jazbina korakala uporno in samozavestno in zaman iskala nadgodzarja Dudaša.

Ko je sprevod dospel pred občino, je na trgu že mrgolelo ljudstva. Okolica je že zjutraj izvedela, da je v Jazbino odšla preiskovalna ekspedicija in z neverjetno naglico sé je popoldne razširila vest, da ženejo vso Jazbino na občino.

„Živio Jazbina!“ se je drl trg.

Nekateri so mahali z rokami, drugi s klobuki.

„Izpustite jih!...“

„Kaj jim hočete?...“

Iz množice se je ločila kriva po-

stava Karpuhovega šantača in se prihulila k aretirancem.

Domači stražmojster ga je opazil.

„Le sem, seme capinsko! Ves dan te ni bilo nikjer, pa smo te najbolj potrebovali!“

Šantač pa se ni zmenil za žandarjevo vpilje, temveč se je pritisnil k Nicnarju.

„Kar so iskali niso našli!“ mu je pošepetal Nicnar z razgretim obrazom.

„Vem... sem že davi vedel...!“ se je glasil šepetajoči odgovor. Nato se je šantač stisnil še globlje v gručo...

„Koliko ljudi!“ so navdušeno vzklicali Jazbinci.

„Vse je prišlo, vse drži z nami!...“ Oni, ki so stali okrog Nicnarja, so z njim vred stegovali vratove proti množici, ki jih je obkoljevala.

„Njega pa menda ni...?“

„Koga?“

„Njega — Buzarona...?“

„Da, njega ni...“

„O, ti hudič ti!“ se je izvilo zdaj iz deseterih prsi, bolj žalostno, bolj obupano, kot pa jezno...

Čez pol ure so izpustili vse aretirane in Jazbina se je še tisti večer vrnila v svojo črno Jazbino; njeno

zmagoslavje pa je bilo polno novega, bridkega občutka...

Pet dni pozneje je komandant okrajne žandarmerijske čete v Velikovecu ves presenečen strmel na mladega moža, ki je ropotaje stopil v pisarno. V eni roki je imel puško, v drugi pas z bajonetom, na hrbtu pa velik nabit nahrbtnik.

Vse to je nosil civilist.

Puško je prislonil k mizi, pas z bajonetom je položil na mizo, nato si je snel nahrbtnik, ga hitro razvezal in začel vlačiti iz njega vajaško obleko ter jo razlagati po mizi pred osuplega komandanta.

„Gospod komandant! Jaz sem Naraglav Ivan, iz Jazbine doma — orožniški pripravnik v Pustrici. Prinašam vam puško, tu obleko in vse, kar pripada erarju.“

Mladi mož je govoril mirno, a z neko čudno zvenečo odločnostjo.

Komandant je bil tako osupel, da ni takoj mogel do prave besede; še preden pa je utegnil spregovoriti, ga je Naraglavski Anzuh prehitel:

„Pred petimi dnevi je žandarmerija mojega očeta in mojega brata Tonača aretirala, ju suvala in jima grozila, potem pa ju je z vso Jazbino vred vlačila okrog po cestah kot razbojnika. Zato se zahvaljujem za službo...“

Zgodovina Sueškega prekopa

je hkrati zgodovina spletka med sultani in kedivi, med Turki, Angleži in Francozi za last in upravo najkrajše, dobičkanosne vezi med Evropo in Indijo.

Rdeče morje se ob vходу na Bližnji vzhod globoko in v obliki kanala zajeda v stari kontinent in tam je tudi naravna vez med Evropo, Afriko in Azijo. Geologi so mnenja, da se je tam v mlajši geološki dobi vsled potresov zemeljska skorja poglobila in tako je nastala morska vez med Sredozemskim morjem in Indijskim oceanom. Pozneje pa se je z reškimi ali morskimi usedlinami tvorila tako imenovana Sueška zemeljska ožina, ki je v dolžini dvesto kilometrov zaprla to pomorsko pot.

Pomorska zveza med Sredozemskim in Rdečim morjem je bila skozi tisočletja želja bližnjih obmorskih narodov. To vodno zvezo so vzpostavili že v starem veku egiptovski faraoni, Rimljani in pozneje tudi Arabci z zveznim kanalom med reko Nilom in Sueškim zalivom. Toda ta zveza je bila večkrat pretrgana zaradi nemarnega vzdrževanja in v srednjem veku popolnoma opuščena. Tovor, ki je romal iz Indije v Evropo in obratno, so morali prenašati čez ožino karavane.

Za časa križarskih vojn so se evropski narodi začeli zanimati za pomorske zveze z deželami Bližnjega vzhoda. Takrat je francoski križar Renaud di Chatillon dal prenesti v Rdeče morje čez Sueško zemeljsko ožino brodovje čolnov in strahoval tamkajšnje obmorsko prebivalstvo leto dni, dokler ga ni sultan Saladin premagal in ujel. S padcem Jeruzalema v mohamedanske roke je evropska trgovina z Orientom prenehala za nekaj časa.

Beneška republika je prva začela spet trgovati z Bližnjim vzhodom. Ravno v tej dobi pa so Portugalci, ki so obvladovali takratno svetovno trgovino, odkrili pomorsko pot okoli Afrike v Indijo. Vasco da Gama je namreč leta 1488 prijadral kot prvi Evropejec v Kalkuto v Indiji.

Tedaj so Benežani, ki niso hoteli zaostajati za njihovimi trgovskimi konkurenti, sprožili spet zamisel za obnovno vodno poti med Sredozemljem in Rdečim morjem. Turški sultan, ki je tačas gospodoval nad Egiptom, je ta načrt odklonil, ker je bil ustrahovan od Portugalcev.

L. 1596 je janičar El Euldi Ali Paša, po rodu Italijan, predočil nujnost tega načrta, a zaradi pomanjkanja denarnih sredstev in tehničnih

težkoč so to delo odložili na boljše čase.

V šestnajstem stoletju so se pa Francozi in Angleži začeli zanimati za Egipt kot važno svetovno postojanko. Francozi so se več časa pripravljali na zasedbo te dežele, kar pa se je posrežilo žele Napoleonu.

On je dal nalog francoskemu inženirju Le Pere, naj prouči možnost zgraditve kanala med obema morjema. Geodetska dela pa so dognala, da gladina Rdečega morja leži za celih deset metrov višje kot ona Sredozemskega morja. S tem je bila ta stara domneva višinske razlike potrjena. Dvanajst let pozneje pa so ponovili nivelacijska dela in prišli do zaključka, da ne obstoja nikaka višinska razlika.

Vojaški neuspehi so prisilili Napoleona, da je zapustil Egipt in izvršitev prekopa se je spet prestavila v nedogleden čas.

V začetku prejšnjega stoletja so se večje evropske države začele in-

dustrializirati. Potrebovale so surovine in inozemske trge za prodajo svojih izdelkov in s tem je prekomorsko trgovanje pridobilo na razsežnosti.

Tedaj so se Francozi spet oglašili pri egiptovskem velikašu Mohamedu Ali Paši, da bi dovolil izkop preko Sueške ožine. Angležem pa, ki so budno sledili tem pogajanjem, ni bilo pogodu, da bi se kdo drugi polastil tako važne poti v Indijo. Zato so ponudili Egipčanom kot nadomestitev prekopa zgraditev velike dolinske pregrade reke Nila pri Kairu. S tem bi namakali obširne predele nerodovitne zemlje v okolici delte. Z delom so takoj tudi pričeli. Za trgovsko zvezo med obema morjema pa so Angleži poskrbeli z redno potujočimi karavanami.

Francozi pa le niso odnehali! Ustanovili so „Družbo studij za Sueški prekop“, okoli katere so se zbrali najboljši inženirji Evrope. Predložili so več načrtov in slednjič

je bil sprejet načrt italijanskega inženirji Negrellija. Mohamed Ali Paša se je kljub angleški prepovedi še nadalje pogajal s Francozi, hotel pa je, da bi se to delo izvršilo izključno z egiptovskim kapitalom, tako da ne bi nastali pozneje kaki mednarodni zapletljaji. Toda med tem je umrl, njegov naslednik Abbas, ki je bil velik prijatelj Angležev, je pa odklonil pogajanja in začel z gradnjo železnice med Port Saidom in Suezom.

Po treh letih vladanja pa je tudi njega doletela smrt. Njegov sin Said, ki se ni brigal dosti za angleške grožnje, je sklenil pogodbo s francoskim inženirjem Ferdinandom Lessepom za končno zgraditev kanala. Obvezal se je, da pripravi 25 tisoč fellahov (egiptovskih tlačanov) za potrebna zemeljska dela. Leta 1859 so se končno na podlagi načrtov inž. Negrellija začela dela na terenu, ki so se povoljno razvijala.

Ker je bil tačas Egipt pod turškim pokroviteljstvom, so egiptovski paše zahtevali od sultana naslov podkralja (kediva). Ravno to so prebrisali Angleži izrabili in pregovorili sultana, ki je ravno hotel podeliti Saidovemu nasledniku Izmalju ta naslov, da ne postane kediv, če ne preneha z delom pri prekopu in takoj odslovi delavsko armado fellahov. Izmail je na to pristal in tako postal podkralj; inž. Lesseps pa je nabral druge delavske moči in pogumno nadaljeval delo. Z intervencijo Napoleona III. so bile odstranjene še zadnje ovire in 17. novembra leta 1869 je bil kanal slovesno izročen prometu.

Kediv Izmail, ki je imel osebno 177.000 delnic kanala, jih je moral prodati zaradi dolgov; ker pa jih niso hoteli kupiti Francozi, so Angleži takoj izrabili to priložnost in jih vse pokupili.

Zdaj pa še nekaj tehničnih podatkov o tem zanimivem kanalu. Sueški prekop je dolg 169 kilometrov, širok pa 95 do 150 metrov in globok 12 metrov. Leta 1880 je preplaval kanal v obeh smereh 486 ladij, danes pa jih gre skozi okoli 6000 letno, ki prenesejo nad 30 milijonov ton blaga. Vodstvo je v rokah „Compagnie Universelle du Canal Maritime de Suez“ in je sestavljeno iz dvajset Francozov, deset Angležev in enega Holandca, to je v razmerju posedujočih delnic.

Ljubljana gradi zvezni institut za elektriško gospodarstvo

Elektrifikacija je eden glavnih pogojev gospodarskega dviga Jugoslavije. Jugoslavija gradi danes nešteto novih hidrocentral. Problemi, ki nastajajo v porajajočem se elektriškem gospodarstvu, pa nujno zahtevajo tudi znanstvene obdelave. Zato je dal slovenski znanstvenik, akademski inž. Milan Vidmar pobudo za gradnjo Zveznega instituta za elektriško gospodarstvo. Zvezna vlada je pobudo sprejela.

Za uresničenje tega velikega načrta pa je bilo treba mnogo organizacijskih priprav. Februarja l. 1949 je akademik inž. Vidmar odšel na prvo znanstveno potovanje v inozemstvo z namenom, da si ogleda najboljše laboratorije za visoko napetost. Specialne tovarne so poslale svoje ponudbe, ki so zahtevale obširen študij in mnogo diskusij z dobavitelji.

V drugi polovici leta 1949 so začeli rasti iz tal ob Hajdrihovi ulici v Ljubljani prve zgradbe novega instituta. Poleg njih teče naprej tudi

znanstveno delo na važnih konkretnih problemih v provizoriju znanstvenega instituta, ki je urejen v 8 sobah neke druge stavbe.

Letos bo institut v glavnem dograjen. Poleg velikega glavnega sropja bo imel tudi obsežno zgradbo za visokonapetostni laboratorij, posebno poslopje z veliko predavalnico (za 300 ljudi), veliko poskusno nadzemno progo za pol milijona voltov ter več stranskih zgradb.

V predavalnici se bodo prirejale diskusije o perežih problemih, izobraževalni tečaji za člane elektrifikacijske operativne, poljudno znanstvena predavanja, kongresi, med njimi tudi mednarodni. Institut bo obdeloval velike perspektivne probleme za novo petletko ter obenem reševal vse tekoče probleme.

Znanstveni institut za elektriško gospodarstvo v Jugoslaviji, ki bo zgrajen in opremljen pred vstopom v drugo petletko, bo tekmoval z najpomembnejšimi zavodi iste stroke v Evropi.

Komandant je prišel zdaj k sapi. „Naraglav, tako pa vendar ne gre; vi ste dober vojak! Počakajte!“

Naraglavški Anzuh ga je prekinil:

„Mi, Naraglavci, smo bili že od nekdaj Slovenci. V Jazbini smo bili prvi in najbolj vdani ter smo zaradi tega imeli stalno zamero pri gozdni upravi. Slovenci smo bili, čeprav smo bili ubogi hudiči. Ko še ni bilo Jugoslavije, sem z drugimi vred že razbijal staro avstrijsko oblast. Prvi sem bil pri narodni straži! Potem sem se kral v koroških bojih... Zato pa tega, kar se je zgodilo, ne prenesem! Jaz ostanem, kar sem bil, a služiti vam nočem več! — Naj pa stopi nadgozdar Dudaš na moje mesto...!“

Takoj nato so se vrata zaloputnila za njim. — — —

Jazbina se je kopala v vigredi 1920. leta. Njeni sončni bregovi so goreli od rdeče cvetočega vresja; ta rdeči, ležeči plamen je najprej pokrnil kopnače, potem se je plazil in širil na desno in levo, z vrhov doli v nižine in ko se je približeval mesec majnik, je bila pregrnjena z enim samim škrlatnim plaščem. Bele skale so gledale iz tega rdečega plašča kakor osamljene, bele rože.

Jazbina je zadihala... Na drugi strani njenega zelenega potoka se je pred njenimi očmi jela

prebujati iz dolgega zimskega spanja Požganica — široka in temna. Njeno prebujanje se je začelo z gremenjem in bobnenjem njenih lesov, skozi katere je cele tedne oral jug. Ko je ta jug dobro pretresel njene nicinske stene, ko se je Požganica izdihala in iztulila, so se njena po-bočja jela napenjati in bohotiti, njeni bukovni in mecesnovi lesovi so zazeleneli, se zraščali s smrekovimi in hojevimimi in kmalu je bila tudi ona vsa temnozelenena.

Rdeča Jazbina in črnozelenena Požganica sta si zopet stali nasproti in strmeli čez globočo s čudnimi, prerojenimi očmi druga v drugo...

V starih časih so dobre žalik žene klicale jazbinskim naselnikom čez globočo:

„Kaj boš pa letos sejal? Ne se j boba na strmih njivi, Smerdoh!“

In kakor takrat, se je zdelo tudi sedaj, da sprašujejo temnozelenena požganigške oči rdečo sosedo:

„Jazbina, kaj boš pa letos storila?... Ali boš tudi letos prišla k meni?...“

Goreče oči Jazbine so strmele v sosedo, gorele in strmele.

Jazbina je gorela in gledala, samo gledala... njen svit je bil votel kakor svit umirajočih oči...

Po vsem tem, kar je preživela minulo zimo, ji je postalo jasno, da ne

more po dosedanji poti naprej. Dogodki ji niso pogasili ognja, a zvezali so ji roke. Potem ko je oblast poslala oboroženo ekspedicijo, da jo razoroži, se je dogovorila, da pojde v Muženik glede najemnin. Toda nadgozdar Dudaš se ni hotel na ta način razgovarjati z Jazbinci in jih je sprejemal posamič. H komur koli se je Jazbina zatekla po nasvet, vsak ji je rekel:

„Ne delajte neumnosti, uredite najemninske razmere, če hočete sebi dobro!“

Pritisk gozdne uprave je bil vse hujši, strup, ki ga je zmeraj bolj smelo razširjal lastnik Stana, je začel pomalem trovati; Nicnar, Kopicar, Naraglav ter Šantač, ki so bili jedro odporne Jazbine, so se zmeraj teže borili zoper rastočo malodušnost.

Ko je prišla vigred, že ni bilo več misliti na to, da bi tudi letos samostalno zagnali na Požganico, kajti le malokdo bi še sodeloval.

Jazbina se je skrčila. Potuhnula se je, ne da bi prenehala njeno sovražstvo proti gozdni upravi.

„Počakajmo, bo že prišel naš čas!“ je govorila ob večerih za zaprtimi okni, na samotnih stezah in na razpotjih.

Bližal se je prvi maj. Po dolinah se je delavstvo pripravljalo na pro-

slavo svojega velikega praznika. Lansko leto so proslavo prepovedali zaradi vojnega stanja.

Jazbino je prišlo:

„Tudi mi pojdemo zraven!“ Zaveš neke nove, velike, nepremagljive sile je vstajala, rastla v njih. Karpuhov Šantač je nosil od praga do praga nove iskre, ki so začele užigati nov pogum.

Toda Jazbini ni bilo dovolj, da se udeleži proslave prvega majnika v dolini. Zelela ga je praznovati tudi še posebej, po svoje.

Naraglavški Anzuh, ki je bil že nekaj tednov doma in se ni hotel vrniti v službo niti po posredovanju občine niti potem, ko je sam stražmojster prišel posredovati in miriti starega Naraglava, je predlagal:

„Napravimo strel!“ Jazbina je predlog navdušeno osvojila.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikevec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiskar: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergäßchen 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschloßbach 17.